

СОВЕТ УЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КП МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИ ОРГАНИ

№ 214 (18.392)

Шанба, 1982 йил 18 сентябрь

Баҳоси 3 тийин.

Кеча Тошкентда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг навбатдаги VII пленуми бўлиб ўтди. Пленумда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ Ш. Р. Рашидов «Илмий тадқиқотларнинг самарадорлигини ошириш ва фан билан ишлаб чиқаришнинг алоқасини мустаҳкамлаш юзасидан партия XXVI съезди, КПСС Марказий Комитети кейинги Пленумлари қарорларини, ўртоқ Л. И. Брежнев кўрсатмаларини бажариш соҳасида республика партия ташкилотининг вазифалари тўғрисида» доклад қилди.

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг пленуми тўғрисида И Н Ф О Р М А Ц И О Н Б И Л Д Д И Р И Ш

1982 йил 17 сентябрь кuni Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг VII пленуми бўлиб ўтди. «Илмий тадқиқотларнинг самарадорлигини ошириш ва фан билан ишлаб чиқаришнинг алоқасини мустаҳкамлаш юзасидан партия XXVI съезди, КПСС Марказий Комитети кейинги Пленумлари қарорларини, ўртоқ Л. И. Брежнев кўрсатмаларини бажариш соҳасида республика партия ташкилотининг вазифалари тўғрисида» КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ Ш. Р. Рашидов доклад қилди.

Докладни муҳокама қилишда Тошкент область партия комитетининг биринчи секретари М. М. Мусахонов, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси-

нинг президенти О. Содиқов, Самарқанд область партия комитетининг биринчи секретари Р. Ашуралiev, Тошкент шаҳар партия комитетининг биринчи секретари У. Умаров, Навоий кон-металлургия комбинатининг директори А. А. Петров, Ўзбекистон ССР олий ва ўрта махсус таълим министри С. Пулатов, ВАСХНИЛ Урта Осиё бўлимининг раиси С. Йўлдошев, Тошкент давлат университетининг ректори Т. А. Саримсоқов, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси республика ишлаб чиқарувчи кучларини ўрганиш кенгашининг раиси С. К. Зиёдуллаев, Нукус давлат университетининг ректори Ч. Абдиров, «Тошкент трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмаси роботлар соловчиши А. Н. Карташев, Тошкент электрон-техника заводи-нинг бош директори В. Г. Мушкарев, Самарқанд

давлат университетининг ректори А. К. Отахўжаев, Тошкент политехника институтининг ректори К. С. Аҳмедов, Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш инженерлари институтининг ректори С. Искандаров ўртоқлар қатнашдилар.

Пленумда СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари, СССР Фан ва техника давлат комитетининг раиси ўртоқ Г. И. Марчук нутқ сўзлади.

Ўртоқ Ш. Р. Рашидов яқунловчи нутқ сўзлади. Пленум муҳокама этилган масала юзасидан тегишли қарор қабул қилди.

Ўртоқ С. А. Нишонов Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети фан ва ўқув юртлари бўлимининг мудури қилиб тасдиқланди.

Пленум ишида КПСС Марказий Комитети фан ва ўқув юртлари бўлими мудирининг ўринбосари ўртоқ Р. Г. Яновский, КПСС Марказий Комитети ташкилий-партиявий ишлаб бўлимининг сектор мудури ўртоқ В. И. Смирнов, СССР Гидрометеорология ва табиий муҳитни контроль қилиш давлат комитетининг раиси ўртоқ Ю. А. Израэль СССР Министрлар Совети ҳузуридаги олий аттестация комиссиясининг раиси ўртоқ В. Г. Кириллов-Урюмов, СССР олий ва ўрта махсус таълим министрининг ўринбосари ўртоқ И. М. Макаров, СССР қишлоқ хўжалиги министрининг ўринбосари В. С. Швелуха иштирок этидилар.

Шу билан Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг пленуми ўз ишини тамомлади.

ИЛМИЙ ТАДҚИҚОТЛАРНИНГ САМАРАДОРЛИГИНИ ОШИРИШ ВА ФАН БИЛАН ИШЛАБ ЧИҚАРИШНИНГ АЛОҚАСИНИ МУСТАҲКАМЛАШ ЮЗАСИДАН ПАРТИЯ XXVI СЪЕЗДИ, КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ КЕЙИНГИ ПЛЕНУМЛАРИ ҚАРОРЛАРИНИ, ЎРТОҚ Л. И. БРЕЖНЕВ КЎРСАТМАЛАРИНИ БАЖАРИШ СОҲАСИДА РЕСПУБЛИКА ПАРТИЯ ТАШКИЛОТИНИНГ ВАЗИФАЛАРИ ТЎҒРИСИДА

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ VII ПЛЕНУМИНИНГ ҚАРОРИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг пленуми КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ Ш. Р. Рашидовнинг «Илмий тадқиқотларнинг самарадорлигини ошириш ва фан билан ишлаб чиқаришнинг алоқасини мустаҳкамлаш юзасидан партия XXVI съезди, КПСС Марказий Комитети кейинги Пленумлари қарорларини, ўртоқ Л. И. Брежнев кўрсатмаларини бажариш соҳасида республика партия ташкилотининг вазифалари тўғрисида» докладни тинглаб ва муҳокама қилиб, шуни қайд этидики, Ўзбекистон ССР партия, совет ва хўжалиқ ташкилотлари, министрликлари ва идоралари, Фанлар академияси, ВАСХНИЛ Урта Осиё бўлими ва республиканинг бошқа илмий муассасалари, ишлаб чиқариш коллективлари партия XXVI съездининг, КПСС Марказий Комитети кейинги Пленумларининг тарихий қарорларига ва ўртоқ Л. И. Брежневнинг кўрсатмаларига амал қилиб, фан ва техника ривожлантириш соҳасида уларнинг ютуқларини ҳақ хўжалигига жорий этиш юзасидан муайян ишларни амалга оширмоқдалар.

Республикада йirik илмий-технавий потенциал вужудга келирилган. Ҳозирги вақтда салкам 200 та илмий-тадқиқот муассасаси ва олий ўқув юртлари бўлиб, уларда 36 мингдан кўпроқ илмий ходим, шу жумладан салкам 1000 нафар фан доктори ва 13 мингдан кўпроқ фан кандидати меҳнат қилмоқда.

Олимлар сановат ва қишлоқ хўжалиги ходимлари билан қатъий ҳамкорликда катта назарий ва амалий аҳамиятга эга бўлган бир қанча ишларни бажардилар. Юксак унвонли техника намуналарини яратилган, илгор технология жараёнлари ва агротехника усуллари ишлаб чиқилган, бир қанча ишлаб чиқариш жараёнларини механизациялаш ва автоматлаштиришга доир янги ечимлар топилган. Янги ғўза навлари етиштирилган, сугориш, ўсимликларни ҳимоя қилишнинг самарали методлари ишлаб чиқилган, экономикани интенсив ривожлантириш ҳўтэжжларидан келиб чиқадиган қўлгина бошқа вазифаларни ҳал этишда муайян муваффақиятларга эришилган.

Ҳар йилда илмий тадқиқотлар иқтисодий самараси 600 миллион сўмликдан ошадиган 400 дан кўпроқ илмий техникавий лойиҳаларни ишлаб чиқаришга тақдим этмоқдалар.

Ўзбекистонда фан ва техника ютуқларини ҳақ хўжалигига кенг жорий этиш негизидан ошди, қурилиш, транспорт, алоқа, қишлоқ хўжалиқ ишлаб чиқаришнинг барча тармоқлари зўр суръатлар билан ривожланоқда.

Республикада илмий муассасаларнинг корхоналар ва хўжалиқлар билан алоқалари тобора кенг қўламда мустаҳкамламоқда, фан билан ишлаб чиқаришнинг интеграллашган ривожланоқда, бу эса меҳнат коллективларининг юксак социал-иқтисодий кўрсаткичларга эришувларига ёрдам бермоқда.

В. П. Чкалов номидаги Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмаси, В. И. Ленин номидаги Бекobod металлургия комбинати, Ўзбекистон ССР 50 йилгига номидаги Наманган шойи газлашалар комбинати, академик Р. Р. Шредер номидаги богдорчилик, узоқчилик ва виночилик илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси ҳамда бошқа қўлгина корхона ва бирлашмалар бунга мисол бўла олади.

Шу билан бирга Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети пленуми ақтуал ҳақ хўжалиқ вазифаларини ҳал этишда республиканинг илмий-технавий потенциални имкониятларидан ҳали тўлиқ даражада фойдаланиш маъноси, деб ҳисоблайди. Илмий тадқиқотларни ташкил этишда, фан ва техника ютуқларини ишлаб чиқаришга жорий этиш, шуни ҳисобга олган ҳолда таъбирларни ишлаб чиқариш ҳамда камчиликлар мавжуд. Ўзбекистон ССР Госплани, Фанлар академияси, ВАСХНИЛ Урта Осиё бўлими, министрликлари ва идоралар, партия ташкилотлари, илмий муассасаларнинг, олий ўқув юртларининг раҳбарлари илмий кучлар, моддий ва молиявий ресурслар илм-фаннинг етакчи бўлишларига ва энг муҳим илмий-технавий проблемаларни ҳал этишга марказлаштирилишни ҳали тўла даражада таъминламашлар.

Фан ва техника ривожлантиришни планлаштиришда жиддий нуқсонлар мавжуд. Баъзида илмий тадқиқотлар

нинг планларига истиқболсиз, аҳамияти кам бўлган темалар киритилмоқда. Қўлгина муҳим проблемалар юзасидан тадқиқотларни ўтказиш мuddатлари йўл қўйиб бўлмайдиган даражада қўзиб юборилмоқда. Тармоқ комплекс программаларини ишлаб чиқиш ва амалга ошириш масалалари сўст ҳал этилмоқда.

Ишлаб чиқариш жараёнларини механизациялаш ва автоматлаштириш, янги техника, илгор технология, материалларнинг янги турларини яратиш, сановатда, қишлоқ хўжалигида, қурилишда маҳаллий ва ниқилламчи ресурслардан фойдаланиш, қўшиб энергиядан ва бошқа энергия ресурсларидан фойдаланиш соҳасидаги илмий тадқиқотлар етарлича ривожлантирилмаган.

Ўза ирси янги инженерияси ва молекуляр генетикасига, сугоришда ишлаб чиқариш суви мумкин қадар тежашнинг янги самарали усуллари қидириб топил ва жорий этишга, қишлоқ хўжалиқ экинлари касалликлари ва зараркунадаларига қарши курашнинг биология ва мураккаб методларини ишлаб чиқишга, дов экинлари, мева ва сабзавотнинг тешишар ҳамда серхисил навларини, чорва молларнинг янги зотларини етиштиришга доир тадқиқотлар сўст авж олдирилган.

Тадқиқотларнинг натижаларини тезроқ амалда рўбга чиқариш ишида илмий муассасалар, олий ўқув юртлари, республиканинг тармоқ-илмий-тадқиқот ва лойиҳа-технология ташкилотлари ишлаб чиқариш коллективлари билан тўла даражада баҳамжihat ҳаракат қилинашлар.

Баъзи министрликлар, идоралар, бирлашмалар ва корхоналар илм-фаннинг тақдирини ҳамда тасвирларини жорий этишни жадаллаштиришда етарлича саботметонат кўрсатмашларини, ишлаб чиқаришнинг ўзида тадқиқотлар ва илмий ишларни кенгайтириш, корхоналарда конструкторлик бюрослари, экспериментал база, тармоқ-илмий-тадқиқот лабораториялари ташкил этиш, сановат илмий кадрларнинг келиши аҳамиятига етарли баҳо бермашлар.

Хусусан техника ва физика-математика фанларидан олий малакали илмий кадрлар тайёрлаш, олий ва ўрта махсус ўқув юртларида ҳақ хўжалиқ учун мутахассисларни ўқитиш ва тарбиялаш ишлари янада яхшиланши зарур.

Айрим област, шаҳар, район партия комитетлари фан билан ишлаб чиқаришнинг интеграллаш жараёни, илмий муассасалар ва ишлаб чиқариш коллективларининг, улардаги бошланғич партия ташкилотларининг фаолияти билан чуқур қизиқмашлар. Фан-техника тараққиотини жадаллаштиришга, ҳар бир коллективда иждоий муҳитни, юксак ишчилар ва талабачилар вазиятини вужудга келтиришга етарлича тасвир ўтказмашлар.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг пленум қарор қилди:

1. Илмий тадқиқотларнинг самарадорлигини ошириш ва фан билан ишлаб чиқаришнинг алоқасини мустаҳкамлаш юзасидан партия XXVI съезди, КПСС Марказий Комитети Пленумлари қарорларини, ўртоқ Л. И. Брежневнинг кўрсатмаларини бажариш, фан-техника тараққиотини жадаллаштириш, Осиё-оқват программасини тезроқ рўбга чиқариш соҳасидаги ишларни янада яхшилаш республикадаги барча партия, совет органларининг, министрликлар ва идораларнинг, Фанлар академиясининг, ВАСХНИЛ Урта Осиё бўлимининг, тармоқ-илмий-тадқиқот муассасалари, олий ўқув юртларининг, қасаба союзи ва комсомол ташкилотларининг энг муҳим вазифаси деб ҳисобланши.

2. Республика Госплани, Фанлар академияси, ВАСХНИЛ Урта Осиё бўлими, министрликлар ва идоралар, олий ўқув юртлари фундаментал ва амалий тадқиқотларни янада кенгайтириш чўқурлаштиришни таъминлашлар. Ақтуал ҳақ хўжалиқ проблемаларини ишлаб чиқиш ва илмий тадқиқотларнинг натижаларини ишлаб чиқаришга кенг жорий этиш уларнинг гоят муҳим вазифасидир.

Меҳнат унвондорларини ошириш, иктомий ишлаб чиқаришда материал сарфини камайтириш, уни интенсивлашни кучайтириш, меҳнат ресурсларидан тўла ва оқилона фойдаланиш, ёқилга ва энергетика комплексини ривожлантириш, энергиянинг янги турларини, даставвал қуёш энергиясини ва ниқилламчи энергия ресурсларини ўзлаштириш; янги гоят самарали бинокорлик материалларини яратиш, шаҳарлар ҳамда қишлоқ посёлкаларини лойиҳалаш сифати

ни ошириш, шаҳар қурилиши нормаларини такомиллаштириш ва уларнинг архитектурасини яхшилаш; республика ишлаб чиқарувчи кучларининг жойлаштирилишини ҳисобга олиб, транспорт ва алоқани янада ривожлантириш истиқболларини ишлаб чиқиш; агроф-муҳитни муҳофаза қилишга доир илмий-технавий асосларни ва талбирлар комплексини татқиқ этиш каби масалаларни ишлаб чиқишга алоҳида эътиборни жалб қилиш зарур.

Ўза парвариши агротехникасини ва пахта термини такомиллаштириш, республиканинг турли тупроқ-иқлим зоналарига Тошкент технологиясини қўлланишга доир тасвирларини ишлаб чиқиш; суви мумкин қадар кўпроқ тежашнинг янги самарали усуллари қидириб топил ва жорий этиш, маҳсулот бирлигига сув сарфини бутун чоралар билан камайтириш, сугориш системаларининг фойдаланиш коэффициентини ошдириш, сизот шўр, оқава ва зопур сувлардан кенг фойдаланиш, сугоришнинг тежамли ёниқ системаларини вужудга келтириш мумкин.

Олимларнинг қўч-гайратлари республиканинг регионлари бўйича минерал ўғитлардан фойдаланиш систематини такомиллаштиришга, захарли химикатлардан фойдаланишни камайтиришга, қишлоқ хўжалиқ экинларининг касалликларига, зараркунадаларига қарши курашнинг биология ва мураккаб методларини янада кенгроқ қўлланишга, ўсимликларни авж олдирадиган янги биостимуляторлар яратилишига қаратилиши керак.

Ўзанинг янги серхисил навларини яратишга, навларни алмаштириш мuddатларини кескин қисқартиришга доир ҳўжалиқни, мева-сабзавотчиликни жадал ривожлантиришга, зорвачилик ҳамда мустаҳкам ошман баъаеяни яратишнинг ақтуал проблемаларини ҳал этишга алоҳида эътиборни жалб қилиш лозим.

Медицина фани олдида катта вазифалар турибди; касалликларнинг келиб чиқиш сабабларини ўрганиш, шу касалликларнинг бирламчи профилактикасини янги асосларни, барангт диагноз қўйиш ва даволани, болалар ва ўсимлар соғлигини мустаҳкамлаш самарали методларини ўрганишга доир тадқиқотларни кенгайтириш — медик олимларнинг бурчидир.

Илмий-технавий олимлар марксизм-ленинизмнинг коммунистик қурилиш назарияси ва практикасининг ақтуал проблемаларини, ишлаб чиқарувчи кучларни янада ривожлантириш, меҳнатнашларнинг профессионал, маънавий ва сиёсий мадрийтини ошириш, уларни совет патан парвардиган ва социалистик интернационализм руҳида таъбиялаш йўллари ва воситаларини ишлаб чиқишни кучайтиришлари керак.

Маънур проблемалар ва бошқа ҳақ хўжалиқ муаммолари илмий тадқиқотларни таъмин этишнинг программатармоқ методларини ва бошқа самарали формаларини кенг қўлланиш йўли билан ҳал этилсин.

3. Республика Фанлар академияси, ВАСХНИЛ Урта Осиё бўлими, ўз қарамогнда илмий муассасалар ҳамда олий ўқув юртлари бўлган министрликлар ва идоралар уларнинг фаолияти устидан контролларни кучайтиришлар, илмий йўналишларни белгилашга ва тадқиқотларнинг тематикасини танлашга янада малакалорқ ёндашсинлар, юқори малакали илмий кадрлар тайёрлашни яхшиласинлар, уларнинг аттестациясини ва ҳар бир илмий муассасанинг фаолиятига баҳо беришни мунтазам суратда ўтказиб туришлар. Тадқиқотларни мувофиқлаштириш бутун чоралар билан такомиллаштиришни, илмий техника ахбороти тўладан яхшилансин. Завод илмий-тадқиқот лабораторияларининг фаолиятини яхшилаш, уларни энг янги асбоб-ускуналар билан таъминлаш ва экспериментал базани кенгайтириш юзасидан кечактириб бўлмайдиган чоралар кўрилин.

4. Ўзбекистон ССР министрликлари, идоралари, Фанлар академияси, ВАСХНИЛ Урта Осиё бўлими, ишлаб чиқариш бирлашмалари ва корхоналар илмий ташкилотлари билан ишлаб чиқариш ташкилотлари ўртасида ҳўжалиқ шарномаига асосланган муносабатларни кенгайтириб такомиллаштиришлар, тугалланган илмий-техник лойиҳалардан тўлиқроқ фойдаланишга эришинлар.

5. Республика Госплани, Фанлар академияси, ВАСХНИЛ Урта Осиё бўлими, министрликлар ва идоралар шу беш йилликда ва 1990 йилгача бўлган даврда илмий ишлаб чиқариш, ўқув-илмий-ишлаб чиқариш бирлашмалари ҳамда тармоқ-илмий-тадқиқот лабораториялари тармоғини ривожлантириш тўғрисидаги таклифларни ўрганиб таним этишлар.

6. Ўзбекистон ССР Госплани, Фанлар академияси, ВАСХНИЛ Урта Осиё бўлими, республика министрликлари ва идоралари илмий-тадқиқот ва конструкторлик ташкилотларининг ишлаб чиқариш-экспериментал базасини мустаҳкамлаш чораларини кўришлар, ундан самарали фойдаланишни таъминласинлар.

7. Республика Фанлар академияси, ВАСХНИЛ Урта Осиё бўлими, Олий ва ўрта махсус таълим, Маориф министрликлари, ўз қарамогнда олий ўқув юртлари ва илмий-тадқиқот институтлари бўлган министрликлар ва идоралар илмий-тадқиқот бўлимларининг ишлаб чиқариш параллельчилик ва такрорлашни, мавзунинг сабабли ҳамда қўлгини тугатишга, уларнинг ишини тўғри профилда ҳамда аниқ йўналтиришга қаратилган катъий чораларни кўришлар.

8. Республика министрликлари ва идоралари, ишлаб чиқариш бирлашмалари, корхоналар ва хўжалиқлари зиммасига фан ва техниканинг энг янги ютуқлари ишлаб чиқаришга сўзаси ва мунтазам суратда жорий этилишини таъминлаш, шу асосда ишлаб чиқариш жараёнининг интенсив ривожланиши бўлган ўтказилишга эришиш мажбурияти юклансин; Фан ва техника ютуқларини жорий этиш, фан билан алоқаларни мустаҳкамлаш масалаларни коллегиаларда, илмий-техника кенгашларда, ишлаб чиқариш мажлисларида мунтазам суратда кўриб чиқилиши.

9. Область, шаҳар, район партия комитетлари, бошланғич партия ташкилотлари, фан-техника тараққиотини бошқаришга раҳбарлик ролини ошдиришлар, академия, олий мактаб фаннинг, тармоқ институтлари, конструкторлик бюрослари ва ишлаб чиқаришнинг қўч-гайратлари бирлаштирилишини, уларнинг аниқ-пухта, баҳамжihat ҳаракат қилишини ва пировард натижалар учун юксак масъулиятини таъминласинлар.

Илм-фан самарадорлигини ҳар томонлама оширишга, унинг ютуқларини ҳақ хўжалигига жорий этишни жадаллаштиришга қаратилган чоралар кўрилин, илмий ва ўқув муассасалари, меҳнат коллективларида ташкилотчилик ҳамда сиёсий иш савияси ошдирилсин, фан-техника ютуқларидан фойдаланиш масалаларида консервативнинг ҳар-қандай кўринишларини қарши кураш олиб борилин, принципал танқид ва ўз-ўзини танқид авж олдирилсин.

Фан ва ишлаб чиқариш ходимларини юксак гоивийлик, принципиаллик, ўзининг гражданик бурчини видодан бажариш руҳида гоивий-сиёсий тарбиялаш муттабиқ такомиллаштирилсин. Уларнинг самарали меҳнати ва ижодий учун барча зарур шарт-шароитларни вужудга келтириш тўғрисида гамхўралик қилинсин.

10. 1982—1985 йилларда Ўзбекистон ССРда илмий тадқиқотларнинг самарадорлигини ошириш ҳамда фан билан ишлаб чиқаришнинг алоқасини мустаҳкамлаш тўғрисида партия XXVI съезди, КПСС Марказий Комитети кейинги Пленумлари қарорларини, ўртоқ Л. И. Брежневнинг кўрсатмаларини бажариш соҳасидаги тадбирлар тасдиқлансин.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг пленуми республика коммунистлари, олимлари, инженер-техник ходимлари, қишлоқ хўжалиқ мутахассислари, барча меҳнаткашлари фан-техника тараққиотини янада тешлаштириш учун уларнинг бутун куч ва биланларини сарфлайдилар, коммунистик қурилиш программасини муваффақиятли бажариш учун ҳамма ишни қилдилар, шояли саналарни: Совет Социалистик Республикалари Иттифогининг 60 йилгига ва Улуг Октябрь социалистик революциясининг 65 йилгига муносиб кутиб оладилар, деб қатъий ишорат билдиради.

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ VII ПЛЕНУМИ

ИЛМИЙ ТАДҚИҚОТЛАРНИНГ САМАРАДОРЛИГИНИ ОШИРИШ ВА ФАН БИЛАН ИШЛАБ ЧИҚАРИШНИНГ АЛОҚАСИНИ МУСТАҚАМЛАШ ЮЗАСИДАН ПАРТИЯ XXVI СЪЕЗДИ, КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ КЕЙИНГИ ПЛЕНУМЛАРИ ҚАРОРЛАРИНИ, ЎРТОҚ Л. И. БРЕЖНЕВ КЎРСАТМАЛАРИНИ БАЖАРИШ СОҲАСИДА РЕСПУБЛИКА ПАРТИЯ ТАШКИЛОТИНИНГ ВАЗИФАЛАРИ ТЎҒРИСИДА

Ўртоқ Ш. Р. РАШИДОВ доклади

Ўртоқлар! Бизнинг плenumимиз шонли даврда ўтмоқда. Барча совет кишилари ноён Ўзбекистон меҳнаткашлари ҳам улғу дустлиги ва қардошлиги баирами — СССР Иттифоқи ташкил этилганлигининг 60 йиллигини муносиб кутиб олишга ҳарқилан кўрмоқдалар. Дунёда биринчи яхлит кўп миллатли давлатнинг тарихий юбилейига: умумхалқ тайёргарлиги яна бир шонли сана — ривожланган социализмнинг улғувор ғалабаларини қонуний тарзда мустақамлаб берган СССРнинг янги Конституцияси қабул этилган куннинг беш йиллиги билан бир вақтда тўғри келмоқда.

Ватанимиздаги юздан орттиқ миллат ва элнинг гояти яқин бирлиги ва метандек дустлиги реал ютуқлари бўлмиш, КПССнинг доно леиниқа миллий сибасати самаралари бўлмиш, Улғу Октябрь ғалабасининг қонуний натижаси бўлмиш шу ғалабалар бугунги кунда, айниқса, яққол кўришиб турибди. Биз Улғу Октябрнинг 65 йиллигини меҳнатда янги-янги зафарлар билан ишончлантиря.

Совет кишилари партия XXVI съезди ўртага қўйган улғувор вазифаларни ҳал этганган, КПСС Марказий Комитети 1982 йил май Пленумининг қарорларини турмушга татбиқ этиш соҳасидаги улкан иш ҳамма жойда зўр қудрат билан авж олиб бораётган ҳозирги

пайтда социалистик миллат ва эллар қардошларча иттифоқнинг дабтбахш кучи мислсиз миқёсда намойиш бўлмоқда. Бу мустақам қардошлиқ иттифоқи коммунистик қурилишнинг ҳамма соҳаларида олға қараб қиладиган ҳаракатимизнинг қудратли тезлаткичи, ҳал қилувчи шартидир. КПСС Марказий Комитети Бош секретари, СССР Олий Совети Президиуми Раиси Леонид Ильич Брежневнинг Ўзбекистон ССРга унчи Ленин ордени топирилмиш муносабати билан Гошкентда бўлишига Ўзбекистон меҳнаткашлари, барча совет кишилари зўр сибаси аҳамиятта молик воқеа деб, партия ва унинг леиниқи Марказий Комитети республика экономикаси янада ривожлантириш, халқларимизнинг бузилмас дустлигини кучайтириш, Ер юзюда тинчликни мустақамлаш тўғрисида қилдиган гамхўрликнинг яна бир жуда ёрқин далили деб қабул этилди.

КПСС XXVI съезди қарорларини амалга ошириб, мамлакатнинг ялли фаровонлигини йўлда кун сайин бутун кучини сарфлаб, виждонан, ҳалол ишлаётган Ўзбекистон меҳнаткашларининг фикорона куч-ғайратлари,

Леонид Ильич интернационализмнинг амалда намойиш бўлиши деб атади. Ўзбекистон меҳнаткашларининг меҳнат зафарларига ўртоқ Л. И. Брежнев юксак баҳо берганлиги зиммамизга кўпдан кўп масъулият юклайди. Аввало янада яхшироқ, янада унумдор, ва самаралироқ меҳнат қилиш, ҳамма резервлардан бутун совет халқи экономикаси ва фаровонлигини юксалтириш, СССР халқ хўжалиги яхлит комплексининг пухта ишлашига боғлиқ бўлган проблемаларни ҳал этишга республиканинг ҳиссасини кўпайтириш учун икмонли борича унумдорроқ фойдаланиш мажбуриятини юклайди.

Ҳозир мана шу энг муҳим регионал ва умумиттифоқ проблемаларини ҳал этишда ҳар бир иттифоқдош республиканинг фан-техника тараққийини жадаллантириш соҳасидаги ялли куч-ғайратлари қўшадиган ҳиссаси тобора катта роля ўйнайди. Бошқача қилиб айтганда, гап партия ўртага қўйган тарихий вазифани бағаланишда ҳал этиш — мамлакатимиз иттифодий ва мулоқат кудратини ҳар томонлама мустақамлаш, социалистик иктомий муносабатларини тақомиллаштириш, со-

вет кишиларининг фаровонлигини ошириш мақсадида фан ва техникани жадал ривожлантириш учун социализм афзаллиқларидан тўла-тўқис фойдаланиш тўғрисида бермоқда. Ўзбекистон олимлари республиканинг кўп тармоқли экономикасини ривожлантириш, санютада, капитал қурилишида ва қишлоқ хўжалигида, айниқса, пахтачиликда илгोर технологияларни яратиш учун кўп иш қилдилар. Аммо ҳаёт тилимиз олға бориб, янги-янги вазифалар, янги-янги проблемаларни ўртага қўймоқда. Фан-техника тараққийини мамлакатимизнинг жаҳон майдонига энг илгोर позицияларга эришиш учун янми-янми ва ишлаб чиқариш соҳасидаги куч-ғайратларни кўп марта оширишни талаб қилади.

Шу сабабли илм-фаннинг самарадорлигини ошириш, унинг ишлаб чиқариш билан алоқасини мустақамлаш масалалари шубу плenumда муҳакам қилиниши КПСС XXVI съезди, КПСС Марказий Комитетининг кейинги Пленумлари талаблари, ўртоқ Л. И. Брежневнинг Ўл-ўрғунлари ва тавсиялари асосида бутун ишимизни тубдан яхшилашнинг қудратли омили бўлиб қолши лозим.

дан кўпроқ фосфоғис тўпланиб қолган. Бу хом ашёдан цемент санютида, линолеум ва керамика маҳсулотлари ишлаб чиқариш учун муваффақиятли равишда фойдаланиш мумкинлиги аниқланган. Эҳтимол тутилган иттифодий самара йилга 10 миллион сумдан ошадди. Масала равшанлиги кўришиб турибди. Бироқ республика Винокорлик материаллари санюти министрлиги фосфоғисдан фойдаланиш учун ҳеч бир иш қилмади. Бу — фан тавсияларини лиясид қилмаслигидан, табиат ресурсларини исроф қилишдан бошқа нараса эмас.

Бу ва бошқа шунга ўхшаш фактлар кўпчилиқ корхоналаримизда фан-техника тараққийини тўғрисидаги, илм-фан билан алоқа қилиш қилдиган гамхўрлик меҳнат коллективларининг бутун иштига сингдириб юборилганлигини, ҳар бир меҳнатчинининг, социалистик мусобаба ҳар бир қатнашчисининг шон-шараф иши бўлиб қолданиши ва илм-фаннинг кайфияти вужудга келтирилишидан дарак беради. Бу ишда ҳам моддий, ҳам маънавий рағбатлантириш воситаларидан тўла-тўқис фойдаланилмайпти.

Илмий-тадқиқот, лойиқа, конструкторлик-эсперимент ва ишлаб чиқариш-санюти меҳнатининг интеграцияш ишлаб чиқариш кучи илм-фан билан айлантириш зарур. Илм-фан билан алоқа қилиш қилдиган гамхўрлик меҳнат коллективларининг бутун иштига сингдириб юборилганлигини, ҳар бир меҳнатчинининг, социалистик мусобаба ҳар бир қатнашчисининг шон-шараф иши бўлиб қолданиши ва илм-фаннинг кайфияти вужудга келтирилишидан дарак беради. Бу ишда ҳам моддий, ҳам маънавий рағбатлантириш воситаларидан тўла-тўқис фойдаланилмайпти.

Илмий-тадқиқот, лойиқа, конструкторлик-эсперимент ва ишлаб чиқариш-санюти меҳнатининг интеграцияш ишлаб чиқариш кучи илм-фан билан айлантириш зарур. Илм-фан билан алоқа қилиш қилдиган гамхўрлик меҳнат коллективларининг бутун иштига сингдириб юборилганлигини, ҳар бир меҳнатчинининг, социалистик мусобаба ҳар бир қатнашчисининг шон-шараф иши бўлиб қолданиши ва илм-фаннинг кайфияти вужудга келтирилишидан дарак беради. Бу ишда ҳам моддий, ҳам маънавий рағбатлантириш воситаларидан тўла-тўқис фойдаланилмайпти.

Илмий нафийлар ва илтиропларнинг жорий этиш — ҳозирги ҳал қилувчи, энг муҳим соҳадир. Бу соҳадан ишларнинг аҳволини яхшилаш учун илмий-тадқиқот ва лойиқа-конструкторлик ишини ишлаб чиқариш билан иқтисодий ва ташкилий жиҳатдан маҳкам-роқ бирлаштириш, ишлаб чиқариш ходимлари олимлар билан конструкторлар ақл-заковати ва меҳнати самараларини тезроқ, яхшироқ ўзлаштиришдан ҳаётини шарт-шароитларни яратиш муҳимдир. Қисқаси, илм-фаннинг ишлаб чиқариш билан мустақам интеграциясини амалда таъминлаш керак. Ҳозирги даврининг энг муҳим талаби мана шундан иборат.

«Бугун биз, — деб таъкидлади ўртоқ Л. И. Брежнев КПСС XXVI съездида қилган докладыда, — беш йил, ўн йил олдинга назар ташлаб, айни шу йилларда халқ хўжалиқ структурасига асос солиниши ва улғуворга келтирилишини унутмаслик керак. Мамлакат аниқ шунга структура билан йитириб боришга қалам кўйди. Бу структура янги жаҳоннинг асосий фазилатлари ва идеалларини муассамлаштириш, тараққийи авангардада бўлиши, фан билан ишлаб чиқариш интеграциясининг, илмкор тақрир билан илмий меҳнат бузимас иттифоқининг тиксони бўлиши лозим.»

Олимлар, конструкторлар ва ишлаб чиқариш ходимларининг бирлашган куч-ғайратлари ишлаб чиқаришга туб ўзгаришлар келтиришга олданиш тараққийи ҳаёт келтиришга қалам кўйди. Моддий қўлларини қамайтириш, маъжуд ресурсларини комплекс ва оқилона ишга солиш, қуджуда келтирилган ишлаб чиқариш потенциалини самарали фойдаланиш энг муҳим проблемалар жумласига кирилади.

КПСС XXVI съезди олимлар ва амалдорлик қолдирган олдинга гежамли конструкторлар, машина ва механизмларни, хом ашё ва материаллар ишлашнинг ил-

гор технология жиҳатларини вужудга келтириш ва жорий этиш, иккиламчи ресурслардан, композицион материаллардан кенг фойдаланиш ҳисобига ишлаб чиқаришда материал ишлатилишини кескин қамайтиришдан иборат биринчи галдаги конкрет мақсади қўйди. Иктомий ишлаб чиқаришга бўладиган меҳнат сарфини қамайтириш ва республика халқ хўжалигида меҳнат унумдорлигини ошириш проблемаси жуда муҳим вазифадир.

Янги ва маъжуд меҳнат ресурсларини яқиниқий ишлаб чиқаришга тўла-тўқис жалб қилишга қаратилган конкрет ва ўрнили тақлифларни ишлаб чиқариш зарур. Бунда илми кучлари ўсиши ва улгар учун тармоқларда ҳам, шунингдек регионларда ҳам янги иш жойларини вужудга келтириш мусовазатли бўлишига энг асосий эътибор берилиши керак.

Қишлоқ-энергетика комплексини ривожлантириш проблемаларини тадқиқ қилиш халқ хўжалиги учун нақадар муҳим аҳамиятта эга. Экономикани ҳаммаиқс билан, чунки экономика ўсишининг жуда катта миқёсда энергетика ресурсларини ҳам тегишли равишда қўлайтириши талаб қилади. Бу иш осон эмаслиги маънавий.

Газ, нефть ва қўмир чиқариш янги қонлар топилиши ва улгарини қўлай олиш қўлайлиги билан бугун олимларимиз энергетика-техника илгोर технологияларини ҳаёт келтиришга қалам кўйди. Моддий қўлларини қамайтириш, маъжуд ресурсларини комплекс ва оқилона ишга солиш, қуджуда келтирилган ишлаб чиқариш потенциалини самарали фойдаланиш энг муҳим проблемалар жумласига кирилади.

КПСС XXVI съезди олимлар ва амалдорлик қолдирган олдинга гежамли конструкторлар, машина ва механизмларни, хом ашё ва материаллар ишлашнинг ил-

Биз олимлардан янги арзон юксак самарали қурилиш материалларини яратиш ва қўлайлиқ, лойиқалаш сифатини ошириш юзасидан, қурилишни арзонлаштириш-тадбирларини ишлаб чиқиш ва амалга ошириш, шаҳар-социлик нормаларини тақомиллаштириш ҳамда шаҳарларнинг ва қишлоқ посёлаларининг архитектуравий қиёфасини яхшилаш юзасидан амалий тавсиялар кутулимиз. Транспорти ва алоқани янада ривожлантириш истиқболларини ялми асослаб пухта ишлаб чиқиш зарур.

Ишлаб чиқаришнинг энг оқилона саблии таъсир қилмаслиги қондаларига риқ этиш ҳозирги технологиянинг энг зарур талабдир. Технология жиҳатларини атроф-муҳит билан ўзаро шундай тарзда боғланишига эришиш керакми, у атроф-муҳитнинг ифлосланишига йўл қўймайдиган бўлиши, табиий ресурслар тақор ҳосил қилиниши ва улгардан оқилона фойдаланиладиган бўлишини таъминлаш лозим. Олимлар атроф-муҳитни муҳофаза қилишга, жумладан қишлоқ-энергетика, самарали тозалаш системаларига доир тадбирлар комплексининг ҳам илмий-техникавий асосларини тезроқ ишлаб чиқаришлари керак.

Мана шу ва бошқа проблемаларнинг ҳал этилиши фан-техника тараққийини самарали оширишга ёрдам беради, бу эса ҳозиргина эмас, яқин истиқболда ҳам ҳал қилишимиз лозим бўлган вазифалар муваффақиятли рўбга қўйилишининг беш шартидир. Бизнинг ҳозирнинг ўзидаёқ келгуси аср санюти ишлаб чиқариш структурасига асос солинаётганини назарда тутишимиз лозим.

Эндиги ҳамма гап барча маъжуд иктомий ва ресурслардан иктомийроқ, тўқилроқ ва самаралироқ фойдаланишдан, олимлар, конструкторлар, корхона раҳбарлари, илмкор-техник ходимлар, ишчиларнинг топирилган иш учун масъулиятини оширишига қалам кўйди. Республикада мамлакатда биринчи қўй-қилган қуввати билан ишлатилган санюти электр станцияси қуришга режаси ёрқин-энергетика проблемасини ҳал этишга ёрдам беради.

Фан—бевосита ишлаб чиқарувчи куч

Ўртоқлар! Марксизм-ленинизм классикалари баъорат қилиб айтганларидек, ривожланган социализм шартинда фан бевосита ишлаб чиқарувчи куч бўлиб қоламоқда. Чунки, В. И. Ленин таълим берганидан, энг янги илмий нафийлар бугунга, бу кашфиятлардан амалий фойдаланишга қалам кўйди. Фан бевосита ишлаб чиқарувчи куч бўлиб қоламоқда. Чунки, В. И. Ленин таълим берганидан, энг янги илмий нафийлар бугунга, бу кашфиятлардан амалий фойдаланишга қалам кўйди. Фан бевосита ишлаб чиқарувчи куч бўлиб қоламоқда. Чунки, В. И. Ленин таълим берганидан, энг янги илмий нафийлар бугунга, бу кашфиятлардан амалий фойдаланишга қалам кўйди.

ди фан-техника потенциалига эга бўлиб турибди. Ҳозир икки юзга яқин илмий-тадқиқот муассасаси ва олий ўқув юрти 36 миңдан кўпроқ илмий ва илмий-педагог ходимларни, шу жумладан миңга яқин фан доктори ва ўн уч миңдан орттиқ фан кандидатини бирлаштирилади. Республикада ҳаммаси бўлиб илмий тадқиқотлар, янги техника ва технологиялар ишлаб чиқариш соҳасида 80 миңдан орттиқ илми шугулламоқда.

Ҳар йили республиканинг илмий ташкилотлари 600 миллион сумдан зиёд иқтисодий наф берадиган 400 талдан орттиқ турли лойиқаларни ишлаб чиқаришга топшироқдалар. Бу лойиқаларнинг қуллари мамлакатимиз фундамента ва амалий фаннинг ривожлантириш учун катта аҳамиятта эгалар. Фан ва техника ютуқларини халқ хўжалигига кенг жорий этиш асосида Ўзбекистонда санюти, айниқса, машинасанюти ва унинг авиация, энергетика, электроника, химия, олтун чиқариш ва қора, рангли металлургия сингари илгोर тармоқлари тез суръатлар билан ривожланоқда.

Масалан, кейинги икки беш йиллик мубоайида электр санютидаги ишлаб чиқариш ҳамма республикада бир неча баравар кўпайди. Мамлакатда биринчи бор барпо этилган кўп каналли операция кўпайтиришлар радио-электрон аппаратурани ҳамма-вази қўрсаткичларини анча яхшилаш имконини берди. Ўзбекистон газ санютида зағнамайдиган асбоб-ускуналардан фойдаланиш соҳасида мамлакатдаги илгोर тақрибанинг эътироф қилинган мактаб бўлиб қолди.

Бундай мисоллар жуда кўп. Уларнинг ҳаммаси партия, совет ва хўжалиқ орақларни фан-техника тараққийини масалалар билан пухта ва саботли шугуллашдан иборат. Фан билан ишлаб чиқаришнинг уяли бирлашувчи таъминланаётган, аниқ фан-техника программаси амалга оширилган жойларда энг салмоқли натижаларга эришилганлигидан яққол даролат беради. Тошкент, Навоий, Зарафшон, Олмадлик, Бек-оғли, Чирчиқ, Ангрён, Самарқанд ва бошқа баъзи шаҳарларнинг қўсина партия ташкилотлари, ишлаб чиқариш ва илмий коллективлари масалага аниқ шундай ёрдамчиликлар.

Энг янги техника ва замонавий технология немиқда Чкалов номидаги Тошкент авиация ишлаб чиқариш биномаси уздуксиз ривожланоқда. Бирлашма ЭУ министрлигига қарашли илмий-тадқиқот институтлари, республика Фанлар академияси, Москва, Ленинград, Тошкент олий ўқув юртлари билан ҳаммуотлаш кейинги йилларда икки юздан кўпроқ самарали лойиқалар ишлаб чиқаришга жорий этиди. Натижада унчи беш йиллик плани тўт йилга уч ойда бажарилди, ишлаб чи-

қариш ҳамма ва меҳнат унумдорлиги икки ҳиссадан кўпроқ кўтарилди. Маҳсулотини қўлайтиришнинг 90 процентдан орттиги шу йил билан олдинди. Фонд самарадорлиги қарийб учдан бир хисса ошди, асбоб-ускуналарни ишлашга смена коэффициентини 22 процент ортди.

В. И. Ленин номидаги Бекобод металлургия комбинатида ҳам чинакам техника революцияси қилинди. Бу ерда кўп тонналик пулат эритувчи электр пешлари қурилиш, уздуксиз пулат қўйиш машиналари ўрнатилди. Фан-техника тараққийининг замонавий босқичи энг юксак талабларга мос бўлиб тушадиган бошқа қувватлар ишга туширилди.

«Тошкент трактор заводи» ишлаб чиқариш биномаси фаннинг ишлаб чиқариш билан боғланишини муваффақиятли амалга ошириш учун асосда юксак техникавий-иқтисодий ишлаб чиқариш қўрсаткичларига эришмоқда. Фан-техника тараққийини ютуқларини жорий этиш ҳисобига кейинги олти йил ичюда ишлаб чиқариш ҳамма корхонада 41,2 процент қўлайди, меҳнат унумдорлиги 32,5 процент ортди.

Электрон-техника заводида, Навоий кон-металлургия комбинатида ва бошқа корхоналарда фан билан ишлаб чиқаришнинг иттифоқи юксак самара бермоқда. Ўзбекистон ССР 50 йиллиги номидаги Наманган шойи газлама комбинатининг ўзюла уч биринчи беш йиллигининг бир ярим йили мубоайида 3,5 миллион сумдан энг иқтисодий наф берадиган 20 талдан орттиқ илмий-тадқиқот лойиқаси жорий этилди.

Санюти, граждон ва қишлоқ қурилишида фан-техника тараққийини ютуқларидан кенг миқёсда фойдаланилмоқда. Республикада қудратли регионал комплекс вужудга келди, лео айтиш мумкинлиги қурилиш, металлургия, биноморлик индустрияси корхоналари, илмий-тадқиқот ва лойиқа институтлари шу комплекс таркибига кирилади. Республиканинг қурилиш комплексини йилга 6 миллион сумдан орттиқ капитал маблағ ўзлаштироқда.

Қурилиш практикасида янги техника ва технология, замонавий материаллар ва конструкторлик тобора кўп қўлайилмоқда, ишлаб чиқаришнинг ташкил этиш яхшиланмоқда. Йирик қурилишларни бошқариш тақомиллаштирилмоқда, бригада лудрати ҳамма жойда жорий қилинмоқда. Тошкент 1-йўзлик комбинатининг тақрибаси гоят кенг миқёсда оммалаштирилди арзийди. Бу элмий-тадқиқот институтлари билан мустақам ҳамкорлик натижасида уй-жой биномаларининг конструктори схемаси тақомиллаштирилди. Шу тўғрисида металл ва бошқа қурилиш материаллари сарфлашини анча қамайтириш мумкин бўлди. Аниқ вақтда ишларнинг ҳамма 5тан йил 10 процент олдиди, меҳнат унумдорлиги эса 5 про-

центдан энг кўтарилди. Фан билан техниканинг бирлашган архитектуралаштириш етимларининг, қўлгина шаҳар ва посёлкаларда комплекс қурилишнинг юксак савиясини таъминлашда Республика пойтахти — Тошкент, Навоий ва Зарафшон шаҳарлари, Хоразм областидаги Охунбобоев номи, Суходорлик областидаги «Октябрь 40 йиллиги», Тошкент областидаги «Ленинизм», Самарқанд областидаги «Коммунизм», Сирдарё областидаги «Ленинград» қолхоналари ва бошқа хўжалиқларнинг посёлалари бунга яққол мисол бўла олади. Тез-тез янгила бўлиб турадиган ва заманининг ўпир-лудчанлиги шартинда биринчи бор қурилган Тошкент метрополитени ноёб ишюотдир.

Ҳамма турлари транспорт, алоқа, маийиш хизмат соҳасининг ютуқлари ва ривожланиш истиқболлари фан ва техниканинг ҳозирги ютуқлари билан чамбарчас боғланган.

Шундай қилиб, ўртоқлар, бизнинг муваффақиятларимиз фан-техника тараққийини билан, фаннинг ишлаб чиқариш мустақам бирикди кетиши билан қонуний ялли равишда боғлиқдир. Ҳамма тармоқлардаги барча меҳнат коллективлари ҳам илгоруларнинг ноён фан тавсияларидан фан билан ишлаб чиқаришнинг иттифоқи юксак самара бермоқда. Ўзбекистон ССР 50 йиллиги номидаги Наманган шойи газлама комбинатининг ўзюла уч биринчи беш йиллигининг бир ярим йили мубоайида 3,5 миллион сумдан энг иқтисодий наф берадиган 20 талдан орттиқ илмий-тадқиқот лойиқаси жорий этилди.

Санюти, граждон ва қишлоқ қурилишида фан-техника тараққийини ютуқларидан кенг миқёсда фойдаланилмоқда. Республикада қудратли регионал комплекс вужудга келди, лео айтиш мумкинлиги қурилиш, металлургия, биноморлик индустрияси корхоналари, илмий-тадқиқот ва лойиқа институтлари шу комплекс таркибига кирилади. Республиканинг қурилиш комплексини йилга 6 миллион сумдан орттиқ капитал маблағ ўзлаштироқда.

Қурилиш практикасида янги техника ва технология, замонавий материаллар ва конструкторлик тобора кўп қўлайилмоқда, ишлаб чиқаришнинг ташкил этиш яхшиланмоқда. Йирик қурилишларни бошқариш тақомиллаштирилмоқда, бригада лудрати ҳамма жойда жорий қилинмоқда. Тошкент 1-йўзлик комбинатининг тақрибаси гоят кенг миқёсда оммалаштирилди арзийди. Бу элмий-тадқиқот институтлари билан мустақам ҳамкорлик натижасида уй-жой биномаларининг конструктори схемаси тақомиллаштирилди. Шу тўғрисида металл ва бошқа қурилиш материаллари сарфлашини анча қамайтириш мумкин бўлди. Аниқ вақтда ишларнинг ҳамма 5тан йил 10 процент олдиди, меҳнат унумдорлиги эса 5 про-

Қишлоқ хўжалигини юксалтиришнинг, Озиқ-овқат программасини муваффақиятли бажаришнинг ҳал қилувчи омили

Ўртоқлар! Совет кишиларининг моддий фаровонлигини муттасил ошириш тўғрисида гамхўрлик қилиш партияси фаолиятининг олий қонунидир. КПСС Марказий Комитети май Пленумининг қарорлари, СССРнинг Озиқ-овқат программаси бунинг яққол исботи бўлиб хизмат қилди. Бу программани рўбга қилишда илгोर агумумий ютуқлари бекисе ююри бўлур эди.

Леонид Ильич Брежнев фан-техника тараққийининг экономикага самарали таъсирини олимлар ва иктомий қўлайиш билан ишлаб чиқаришнинг барча қатнашчилари биланлиқига таъминлаш мумкинлигини, бу иш эса хўжалиқ фаолияти услуб ва методларини тубдан ўзгартиришни, қолоқлик ва осимликка қарши кескин қуралишни, фанга чинакам ҳурмат билан қарашни, у билан маънавий ҳаётда хисобланадиган маҳорати ва истагини талаб қилиниши неча марта лаб кўтириб ўтди.

Бироқ айрим министрликлар ва идораларнинг, ишлаб чиқариш бирлашмалари ва корхоналарнинг раҳбарлари ҳамов бу талабнинг бутун муҳитини пиравардигача англаб олмаганиларнинг тақрибаси қўрсатиб турибди. Баъзи мисолларини айтиб ўтаман. Беш йил муқаддам республика Фанлар академиясининг ўсимлик моддалар химияси институтини четиниқти санюти протиди озуқабон оқсил ва техникавий фитини ишлаб чиқариш технологиясини тақлиф қилган эди. Янги маҳсулотлардан но-булва, колбаса ва кондитер маҳсулотлари сифатини оширадиган биң қаймоғи олинмаган сут ўрини босадиган модда сифатида кенг фойдаланиш мумкин бўлур эди. Аммо республика Озиқ-овқат санюти министрлиги шу пайтгача мана шундай моддадан ишлаб чиқаришдан махсус норхона қургани йўқ.

Олмалик ва Самарқанд химия заводи чиқарилиши орасида 30 миллион тоғна-

етиштириш агротехникасини ҳар томонлама тақомиллаштиришда ва ҳосил термини жадаллантиришда энг муҳим омилдир. Бу технология қўлайиш эрта ривожланиши ва пахтанинг барвент пишиб етилишини таъминлаш, деярли бутун ҳосилни 20—30 кунда териб олиш имконини беради. Бу эса ёз навбатига, келгуси йил ҳосил учун энг муҳим қуриқчи ишларни ўз вақтида ва юқори сифатли бажаришга шарт-шароит яратлади. Шу сабабли олимлар республиканинг ҳамма гуруҳ-иклим зоналари учун Тошкент технологиясини қўлайиш юзасида ялли асосланган тавсияларни зудлик билан ишлаб чиқаришлари керак.

Ерларни ирригациялаш ва меҳорациялаш бутун қишлоқ хўжалиқ ишлаб чиқариш қатори пахтачиликнинг ҳамма иктомийларининг энг қудратли воситаларидан биридир. Айрим район ёни областлардагина эмас, умуман бутун республикада ҳам сув тақислиги йил сайин тобора кўпроқ сезилаётганлиги ирригация билан меҳорацияни янада ривожлантириш жуда зарур вазифа қилиб қўймоқда.

Бинобарин турмушининг ўзи фан билан практика олдинда сувни икмонли борича кўпроқ тежаиб, маҳсулот сибасини етиштиришда сув сарфини бутун чоралар билан қисқартириш учун янги самарали усуллари топиб, жорий этишдан иборат зарур вазифани қўймоқда. Биз олимлардан суюрнинг системаларининг фойдаланиш ҳаракат коэффициентини ошириш, суюрнинг тежаисини ва технологиясини тақомиллаштириш, жумладан тоғчилаш ва ер остидан суюрнинг кенг жорий этиш юзасидан пухта ишлаб чиқилган тақлифлар кутушга ҳақланг. Сидот шўр сувлардан, шунингдек, оқова ва зовур сувлардан кенг фойдаланишга қаратилган тақлифлар жиддий диққат-эътиборга сазовордир, бу сувлардан, жумладан, чўчукташи қу-

рилмалари ва суюрнинг тежаимли айланма системаларини вужудга келтириш ёрдамида фойдаланиш мумкин.

Пирик сув хўжалиги комплексларини автоматлаштириш воситасида бошқариш соҳасидаги, мана шундай бошқаришнинг назарий асосларини ва шу мақсадлар учун техникавий воситаларини ишлаб чиқиш соҳасидаги ишларни қучайтириш зарурати ҳам пишиб етилди.

Суюрнинг қамроқ қичим қилиб, қишлоқ хўжалиқ оғиналари ҳосилдорлигини ошириш борасидаги тақдиқотларни бутун чоралар билан ривожлантириш — қишлоқ хўжалиқ фаннинг энг муҳим вазифасидир. Қишлоқ хўжалиқ оғиналарининг янги навларини яратиш чоғида ҳам, янги агротехника усуллари ва технологияларини ишлаб чиқишда ҳам, янги деҳқончилик қурулларини яратиш чоғида ҳам мана шунга асосланиб иш тутиш керак. Хуллас, суюрриладиган ҳар гектар ерининг самарадорлигини ошириш соҳасидаги ҳамма тадқиқотларга ҳар литр сувни тежаиб нўқат-лазаридан қаралиши керак.

Пахта етиштириши янада қўлайитириш вазифасини ҳал этиш пайтида комплекс механизацияга қ

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ VII ПЛЕНУМИ

Ўртоқ Ш. Р. РАШИДОВ Халқ хўжалигининг давоми

(Бешинчи бетда).

Олимлар билан конструкторлар ўртоқ Л. И. Брежневнинг «Биёга йил иختисослаштирилган ишлаб чиқариш талабларига мос келадиган, илгор технологияни жорий этиш имконини берадиган янги ва янги техник керак. Бу ўринда ҳаёт бизни шайриликда, деҳшат камлик қилди, ҳаёт биринчи сўат ҳам тинчлик бермай муттасил тинчлик қилмоқда», деган нўратмасига амал қилишлари керак.

Янги вақт ишлаб чиқаришда қўлдан келадиган техника негизга ўтказилган, янада баъузат гранторлар аниқлаш қилиниши зарур. Хосил теримини механизациялаштириш принциплари илгор усулларини ишлаб чиқиш маъжуд техниканинг унумдорлигини оширишдан кўндал, уни тақомиллаштириш ва пахтани асраш масалалари олимларнинг диққат марказида туриши керак. Уртача толади ва илгичка толади нав пахтани, шунингдек урунлик пахтани териб берадиган ўзгаришчан универсал пахта териб маҳсулларини яратиш энг муҳим вазифаларнинг биридир.

Пахтачилик учун янги техника яратиш лозим бўлган ҳамма ташкилотлар ва уни ишлаб чиқарувчи корхоналар Ўзбекистонда жойлашганлигини эсда тутиш керак. Шу сабабли мамлакатнинг барча пахтакор республикалари ва ривожланган мамлакатлардаги дўстларимизга керакли машиналар ишлаб чиқариладиган тармоқда техника тараққиёти учун республикамиз зиммасига алоҳида масъулият тушади.

Пахта толаси ва чигитининг сифатини ошириш мурракко ва жуда ақвал проблемалар. ВАСХНИЛ Ўрта Осиё бўлимининг Фанлар академиясининг, пахта селекцияси, агротехникаси, пахтачиликни механизациялаш, пахта тайёрлаш, асраш ва уни қайта ишлаш соҳасида ишловчи олимларнинг куч-гайратлари шу проблемани ҳал этишга қаратилиши керак.

Шу билан бирга пахта хосилдорлигини ошириш аввалгидек бутун мана шу ишнинг энг асосий соҳаси бўлиб қолади. Олимлар олдига шу беш йилликнинг ёздаги ўртача толади пахтадан гектар бошига 50—60 центнер, илгичка толади, пахтадан 40—50 центнер хосил бера оладиган навларни яратиш ваафаси турибди.

Пилиб етилмиш лаври 100—110 кундан ошмайдиغان тезишар пахта навларини ештириш — селекциячиларнинг энг муҳим, таъбир жоиз бўлса, биринчи йўтисо-

лий ва социал вазифасидир. Шундай навларнинг яратилиши хосилдорлигини оширишга қўлмай, шу билан бирга ҳозир биз юз мингга шаҳарликларни ўз бевосита ишларидан қалғитиб, жалб этишга мажбур бўлаётган терим масуви муддатларини кескин қисқартариш имконини ҳам берган бўлур эди. Иккинчи томондан, хосилни тез териб олиш кузги-қишки ишларини энг яхши агротехника муддатларидан ўтказиш имконини берди, шу тариха оралик озука эгинлар эшиш учун кенг имконият очилди. Бу эса Озиқ-овқат программасини амалга оширишга каттагина резервдир.

Гектар бошига 500—800 минг туз гузани қилиб қилиб экиш учун интенсив тилдан панава гуза навларини ештириш соҳасидаги таъбир жоиз шунингдек истиқболдор. Ҳар туз гузада чапонинг ўчаллик кўп бўлмаслиги ва уларнинг янги бир пайтда очилиши бир галти машина теримидек ҳамми хосилни таъминдан 20 центнергача йиғиштириб олиш, сўнгга эса ерларни гузавол билан бирга қайта юбориш имконини берди.

Шу сабабли гузанинг янги навларини ештириш ва ўзлаштириш муддатларини имконини борица қисқартаришга эришиш мумкин. Кейинги йилги мовайнидан янги навларни иш ички хосилга намайин, энди 8—10 йилдан ошмаётган бўлса ҳам, аммо бу муддат пахтакорларга маъбуд эмас. Иш манфаатлари гуза навлари ҳам беш-олти йилда янгилаб туриши, шу тариха илгичка қўриқладиган ноубударчилигини йўқ даражага келтириши, сўнгга эса гузанинг мана шу оғир касаллига ҳалокатли оқибатларини бутунлай тугатиши талаб қилади.

Демак, бир томондан ҳамма соҳалардаги илмий фаолиятни интенсивлаш зарур, иккинчи томондан эса илм-фаннинг ва аввало селекциянинг моддий базасини бутун чоралар билан кенгайтириш, мутахассисларнинг самарали меҳнат қилиши учун уларга зарур шартларни яратиш бериш керак. Жумладан, селекция ишчи йил бўйи юксак илмий даражада олиб бориш имконини берадиган фитотрон қурилишини муддатидан илгари битказишни жадаллаштириш лозим.

Ўртоқлар! Озиқ-овқат программасини амалга ошириш республика олдига дов хўжалигини янада ривожлантириш соҳасида масъулиятни ваазифалар қўйди. Янги келажикда биз дов ештиришни йилга 5 миллион тоннага етказишимиз керак. Бунинг бирдан-бир йўли

бўр. У ҳам бўлса хосилдорликни оширишдир. Биз олимлардан янги, тезишар, серхосил бўғди, арпа, шода ва маккажўри навларини кўтилимиз. Суғориладиган ерларнинг гектар бошига намида 80—90 центнер хосил берадиган кузги бўғди, 60—70 центнер хосил берадиган кузги ва баҳорги арпа, 120—130 центнер хосил берадиган маккажўри, 100—110 центнер хосил берадиган шода навлари керак. ВАСХНИЛ Ўрта Осиё бўлими маккажўри селекция марказини ташкил этишни жадаллаштириш зарур.

Бугунги кунда республика мева-сабзавотчиликни жадал ривожлантириш учун катта имкониятларга эга. Шу маънада республикамизда 200 та янги иختисослаштирилган совхоз ташкил этилди. Вази-фа ана шу қимматли озиқ-овқат маҳсулотни ештиришни йилга 5 миллион тоннага етказишимиз керак.

Озиқ-овқат программасида мамлакат аҳолисини бутун йил мовайнидан ҳў мева ва сабзавот билан таъминлаб туриш вазифаси таъкидлаб ўтилганки, бу ваазифа фан олдига ҳам, практика олдига ҳам бир қанча муҳим проблемаларни қўйди. Ана шу қимматли озиқ-овқат маҳсулотларини ештириш, ўрта ва кичик экин майлонларини кенгайтириш, теплица хўжалигини бутун чоралар билан ривожлантириш зарур. Махсулотни сақлаш ва қайта ишлашни яхшилаш жуда муҳимдир. Биз барча об-ластларда иختисослаштирилган заводлар қуриш ҳисобига қуруқ мева ештиришни кескин қўйайтиришимиз керак.

Уларнинг ҳаммасига олимларнинг актив иштироки этиши билангина эришиш мумкин. Академик Шерер номидagi боғдорчилик ва узумчилик илмий ишлаб чиқариш бирлашмаси фан билан ишлаб чиқариш гойт самарали қўшилиб нетанглигини намуначи бўлиб хизмат қила олади. Биринчиси коллективни резавор ва меваларнинг қўнғина янги серхосил навларини яратиш, республика колхоз ва совхозларини навали кўчатлар билан батамом таъминлаб турибди.

Кўчат ештиришда туман қурилиши деб аталган қурилмадан кенг фойдаланиб даъғатлиги мубосабат билан мева-сабзавотчиликда янги истиқболдор очилмоқда. Ана шу қурилмани қўлла-ниш кўчат ештириш му-ддатларини 4—5 йил қисқартариш, унинг таъбир жоиз аниқ арзонлаштирилади. Қу-рилмадари бўлган теплицаларнинг бир гектари олдид

ештириш шартларидаги ерларнинг 20 гектаридан кўпроги ўрини босади. Озиқ-овқат программасининг муҳим тармоғи — чор-вачилик соҳасида ишлаб чиқариш олимлар олдига катта вазифалар турибди. Кейинги етти йил мовайнидан республикада гўшт, сўт, туҳум ештиришни анча ошди. Кўп ишлар бажарилиди. Бироқ олимларнинг бу ишга қўш-ган ҳиссаси тўғрисида айт-сак, арзимасдир, ҳолбуки бизда бешта илмий тадқиқот институти ва олти гузав юртлари бўлиб, уларда юзлаб олимлар чорвачиликни ривожлантириш масалалари билан машғулдирлар. Аммо улар шу пайтгача ҳамма томондан эътироф этилган биронта ҳам чорва наслини яратмадилар.

Бизнинг чорвачиликни янада ривожлантириш соҳасидаги пилларимиз мустақ-кам ем-хашак базаси маъ-жуд бўлган тадқиқотларга ба-жарилиши мумкин. Хўш, бу-нинг учун имкони борица, тезроқ нима қилиниши кера-к? Даставвал, яна ҳам серхосил бега, маккажўри ва бешта озука экинлари-нинг навларини яратиш ке-рак. Ана шу экинларни пар-вартириш қилиш ва чорва-чиликнинг индустриал ме-тодларини ишлаб чиқиш, озуқабор экинлар ештириши учун суғориладиган ерлардан бутун йил мовайнидан ва са-марали фойдаланиш лозим. Ҳар бир хўжаликда ем-хаш-ақ ештиришнинг иختисос-лаштирилган тармоқларини оператив равишда ташкил этиш, ем-хашакни узоқ му-ддат асраш чоғида унинг си-фатини сақлаб қолиш зарур.

Олимларимиз табиий йил-ловлар маҳсулдорлигини оши-риш методларини доимо яд-диришлари лозим. Ўзбеки-стон Компартияси Марказий Комитета билан Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг «Республика яйловларини тубдан яхшилаш ва улардан оқилона фойдаланиш тал-дир-лаш тўғрисидаги қароридан бу йўналишдаги илмий иш-ларнинг боз ваазифалари бел-гилаб берилган. Қарорда беш йилликнинг охиригача тоғ ол-ди, тоғли, қўл ва ярим қўл зоналарда сўл кам беш милли-он гектар майлондаги яйлов-ларни яхшилаш кўзда ту-тилди.

Қўриб турибмизки, ил-мий хўжалиқдаги барча энг муҳим социал-иқтисодий ва-зифаларнинг ҳал этилиши бугунги кунда кўп жиҳат-дан илм-фаннинг самарало-лигига боғлиқдир. Шунинг учун фундаментал тадқиқот-ларнинг ва конкрет амалий лойиҳаларнинг сифатини бу-тун чоралар билан ошириш зарур.

Илмий ишлаб чиқариш-ни ривожлантиришни янги истиқболга мўлжалланган конкрет марралари белгила-ди. Янги илмий маҳсулот, миллий даромад ке-екин ортди, машина-созлик ва металл ишлаш, химия ва нефть химия-си санаяти маҳсулотлари, халқ истеъмол маҳсулоти иш-лаб чиқариш анча қў-йилтирилди. КПСС Мар-казий Комитети май Плену-мининг қарорларига мувофиқ, ССРнинг Озиқ-овқат про-граммасини амалга ошира бориш жараёнида илмий хў-жалиқ ва бутун аграр-сало-ат комплексига ҳақиқатан ҳам гинган ишлар ҳажмини баъжариш кераклигини қай-э-тиб ўтган эдик.

Шу қадар масъулиятли, кенг кўламда ва мурракко ваазифалари ҳал этмоқ учун фан-техника тараққиётини ташкил этиш ва бошиқариш соҳасидаги бутун ишнингиз тубдан яхшилаш талаб эти-лади. Республиканида қисқа муддатлар ичида шундай шарт-шароитларни таъмин-лаш ҳаётини зарурки, бунда илм-фан амалда ва ҳамма жойда ҳар қандай ишлаб чи-қаришнинг амалмас тар-бия қилиниши бўлиб қолади. Ил-мий ишлаб чиқариш ва ўн-в-илий ишлаб чиқариш бир-лашмалари фан билан ишлаб чиқаришни ташкил қилиш олиб боришнинг энг амалий ва самарали формаларидан биридир.

Ҳозирги вақтда республи-када илмий тадқиқотлардан бошлаб, уларни амалда жо-рий этишга та булган бутун ишлар қилини баётам ўз-лаштириб олган саноат ил-мий ишлаб чиқариш бир-лашмалари ишлаб турибди. Биз ана шундай бирлашма-ларнинг яддорроқ ташкил эти-лиши керак. Республика Госплани, Фанлар академия-си, ВАСХНИЛнинг Ўрта Осиё бўлими, министрликлар ва идоралар бу масалани қис-қа муддатларда ўрганиб чи-қиб, шу беш йилда ва то 1990 йилгача бўлган дав-рада республикада илмий ишлаб чиқариш ва ўн-в-илий ишлаб чиқариш бирлашмалари тар-моқини ривожлантириш тў-ғрисидаги асосий ҳамда реал тақлифларни киритишлари керак.

Фан билан ишлаб чиқари-шининг ўзаро ҳаракатли ме-ханомида хўжалик шартло-ларига асосланган мубоса-батларни янада ривожланти-риш ва тақомиллаштириш муҳим ўринни эгаллайди. Бунда биз муайин силжишга эришимиз. Шарҳотларга мувофиқ олнётган маблағ-лар ҳисобига илмий муассас-саларга қилинадиган хара-жатларнинг салмоғи ошди, министрликлар ва идоралар учун мақсадларга агра-таётган маблағлари қўйлади. Масалан, Пахта товлан са-ноати министрлиги тармоқда фан-техника тараққиётини янада ривожлантиришга доир

Афтидан, бундан кейин илмий тақлиқотлар ва ай-рим олимларнинг фаолияти-га баҳо бериш чоғида даст-аввал уларнинг комплекс со-циал-иқтисодий ва илмий-техникавий программаларни ишлаб чиқиш ва амалга оши-ришга қўшган конкрет ҳис-саларини ҳисобга олиш зар-ур бўлади.

Акс ҳолда, ишлар қандай бўлмоқда? Айтайлик, халқ хўжалик пахта комплекси юзасидан таъясилар кўп ишлардан буюв мувоқома этилиб, барча даражада янги шу таъясилар бериб ке-лимоқда. «Пахта» тармоқ программаси маъжуд. Аммо республика Госплани олим-лардан пахта комплекслари-нинг тармоқларини мутао-сиб равишда ривожланти-ришга шит конкрет тақлиф-ларини шу пайтгача олгани-нўй, айрим илмий-методик материаллар бериб кели-моқда, холос.

Ишлаб чиқаришимизда чи-накам революцион силжи-лар қилини мумкин бўлган тадқиқотларга олимлар ва мутахассисларнинг биргалик-да куч-гайратларини жа-млашини барча самарали формалардан кенг фой-даланиш керак.

Бу эса таъбир-экспери-ментал базани бутун чоралар билан ривожлантириш ҳамда тақомиллаштириш талаб этади. Практика шунини қў-рсатадики, таъбир-ишлаб чи-қариш ташкил этилган ва унда турғи фойдаланила-ган жойларда олимлар билан мутахассислар меҳнатининг самарадорлиги уч-тўрт бара-вор юқори бўлиб, харажат-ларни анча намайитрган ҳо-л-да янги техника ва техноло-

гия намуналарини яратишга сарфланган вақт қарийиб икки баравар қисқартрил-моқда.

Бироқ, илмий муассас-ларда ҳам, шунингдек ми-н-истрликлар, идоралар, бир-лашмаларда ҳам таъбир-и-лаш экспериментал базани ривож-лантириш борасидаги ишлар-нинг аҳволи бугунги кунда бизни қаноатлантира олмай-ди. Бундай база республика Фанлар академиясида айниқ-са сўст ривожланган ва ай-ни вақтда напайта қуришни пиланлари бу ерда муттасил бажарилмапти.

Маъжуд таъбир-экспери-ментал базаларнинг қувват-лари ваф, уларнинг техника билан жиҳозланлиши, қар-лар, моддий-техника билан таъминланлиши етарли дара-жада эмаслиги тўғрисида ҳам айтиб ўтмасдан бўлмай-ди. Бундан ҳам ёмон шунки, таъбир-ишлаб чиқариш билан самарасиз, баъ-зида эса бошиқа ишларга фойдаланилмоқда.

Институтларда қуаратли таъбир-экспериментал базаларнинг идораларга коопера-ция негизда шундай база-ларни ташкил этиш тўғриси-даги масалани ўйлаб кўриш лозим бўлса керак.

Таъбир-и экспериментал и-шлаб чиқаришларнинг мод-дий-техника базасини ривож-лантириш ва мустақимла-лаш — бугунги кўннинг катъ-ини талабдир. Унинг амал-га оширилиши доимо каттиқ-партиянинг контролдома ости-да бўлиши керак.

Фан ваазифалари билан, унинг фан-техника тараққи-ётига таъсирини кучайтириш

билан бевосита боғлиқ бў-лган бошқа бир масала ҳам эътиборни жалб қилиш зар-ур. Маълумки, фан-техника тараққиётини халқ хўжали-гининг барча тармоқларидаги мўлжаллиб меҳнатчилар олти сиғинтирилди, биооба-рини, илмий муваффақияти ҳам, даставвал уларнинг про-фессиялаш, жисмоний ва умумий маданиятига, улар-нинг оғиллиги ва ижтимоий активлигига, уларнинг сийҳат-саломатлигига бевосита боғ-лиқдир.

Шу жиҳатдан медицина фани олдига масъулиятли ваазифалар турибди. Бу соҳа-да биз янқол муваффақият-ларга эришимиз. Республи-када кишиларнинг сийҳат-саломатлигини муҳофаза қи-лишдан иборат олиқалоқ жабҳада медицина ходима-лигининг салкам икки юз минг кишилик армияси меҳнат қилмоқда. Улар орасида икки юз олти минг нафардан кўпроқ фан доктори ва 2250 фан кандидатлари бор. 1250 ми-н-дан зиёд медицина муассас-си ишлаб турибди. Уларнинг қўпи фан ва таъбир-ишлаб чиқариш чинакам марказлари бўлиб, республикамизда таъбир-ишлаб чиқариш жуда машҳурлар. Аммо олдинда халқ қилинадиган шундай нийҳоятда кўп.

КПСС Марказий Комитети ва ССР Министрлар Советининг янқида қабул қилин-ган қарорда таъбир-ишлаб чи-қариш, юрак-томир, онкология, ўпка, андоркин, асаб насал-ликлари ва бошқа касаллик-ларнинг вужудга келиш са-бабларини ўрганиш бораси-даги тақлиқотларнинг, шу касалликлар билан чинакам профилактикасининг илмий асо-сларини, бариакт днагноз қи-

лиш ва даволаш, болало ва ўсмирларнинг соғлигини мустаҳкамлаш самарали ме-тодларини ишлаб чиқишни кенгайтириш — медин олим-ларини бурчдир.

Илмий-иқтисод олимлар кўп иш қилишлари керак. Табиий фанлар каби илмий фанлар ҳам бевосита ишлаб чи-қарувчи куч бўлиб қоламоқ-да. Илмий фанлар комму-нистик қурилишнинг гойт муҳим ваазифаларини; эконо-мика ва ишлаб чиқаришни ташкил этиш, экономикани ва умуман жамятини илмий бошқариш принципларини ишлаб чиқиш ваазифаларини актив ҳал этиш керак. Ил-мий фанлар барча киши-ларимизда марксизм-ленинча дунёқараши шакллантири-ши, меҳнатта коммунистик муносабатни тарбиялашга ёр-дам бериши лозим.

Бизнинг экономистларимиз, философларимиз, соғилок ва тарихчиларимиз, барча илмий фанларнинг ақил-ларни коммунистик қурилиш назарияси ва практикасининг ақвал проблемаларини ишлаб чиқишлари, ишлаб чиқари-рувчи кучлари, ҳозирги за-мон фан-техника тараққиётини, меҳнатчиларнинг проф-фессионал маънавий ва сий-сий маданиятини янада ривож-лантиришнинг, уларнинг оғиллигини ўстиришнинг энг самарали қўллари ҳамда во-ситаларини қидириб топши-лари лозим. Марксизм-ленин-чи проблемаларини ишлаб чиқишни, кишиларимизни со-циалистик интернациона-лизм, халқларнинг ленинча дўстлиги руҳида тарбияла-шни кучайтириш ва яхшилаш керак.

Халқ хўжалигини фан-техника тараққиёти асосида ривожлантирайлик

Илмий тадқиқотлар самарадорлигини муттасил оширайлик

Ўртоқлар! КПСС XXVI съезди, Марказий Комитет шундан кейинги Пленумларнинг қарорларини бажара бориш натижасида республикада илмий-тадқиқот ишлари даражаси ва самарадорлиги сезиларли равишда ошди, халқ хўжалиги ваазифаларининг, фан-техника тараққиёти масалаларини ҳал этишда илм-фаннинг ҳиссаси кўндалди. Бизда фан ва техниканинг ақвал проблемаларини муваффақиятли равишда ишлаб чиқариш илмий коллективлар оз эмас. Фанлар академияси экспериментал-биология ва физика-техника институтларининг, Тошкент политехника институтини, ир-ризация ва қишлоқ хўжали-гини механизациялаш илм-кел-ленлари институтининг олим-лари самарали ишламоқда-лар.

Шундай бўлса ҳам умум-ий ишларнинг аҳволи, ил-мий техникавий лойиҳалар-нинг натижалари, уларни бажариш сифати, жорий этиш механизми ҳозирги за-мон талабларига мос нелма етганлигини эътироф этиш керак. Тематиканинг ақваллиги, тадқиқотларнинг да-вомийлиги ва натижадорли-ги, жорий этишни ташкил қилиш билан боғлиқ масала-лар асло тулқил ҳал этилган деб бўлмайди. Республика Фанлар академиясининг, ВАСХНИЛ Ўрта Осиё бў-лимининг баъзи илмий муассас-лари, олий ўқув юртлари ҳамда тармоқ илмий тадқи-қот институтлари кўп йил-дан мовайнидан етарлича са-мара билан ишламапти.

Шундай илмий муассасалар ҳам бори, улар ҳатто ўзлари қабул қилган план-ларнинг ҳам бажармадилар. Булар орасида ўта илмий-тадқиқот институти ва олий ўқув юрти, шу жумладан шо-лиқлик, геология ва геофи-зика институтлари ва бошқа институтлар бор. Базан ил-мий коллективлар кўп йиллар мовайнидан ўнча ақвал бў-лмаган айни бир халқ пробле-малар билан самарасиз шу-ғулланиб келмоқдалар. Ма-салан, Ўрта Осиё ўрмон хў-жалигини илмий тадқиқот ин-ститутида шундай бўлди. Энергетика ва автоматика институтида ҳам сўнгги вақтларгача аҳвол худди ма-

на шундай эди. Қишнини ташвишга соладиган шун-дай бир ҳол борлигини айтиб ўтиш керак. Масалан, Энер-гетика ва электрлаштириш министрлиги маъжуд муассас-анинг фаолияти билан қизиқ-мади, амалда ундав мутлақо ажралди юлди. Ҳозир инсти-тут қадрлар билан мустақам-ланди ва биз янги вақт ичи-да ўз ишини қатъиян ях-шилаб олади, деб умид қи-ламиз.

Пахта целлюлозаси хи-мияси ва технологияси ил-мий тадқиқот институтини фаолиятида катта кам-чиликлар очиб ташланди. Институт кўп йиллар до-мида ҳел қандай самара бер-мади, ишлар охиригача ет-казилмади, тадқиқотчилар-нинг самарадорлиги ниҳоят-да паст даражада эди.

Республиканида бир қанча тармоқ институтлари ҳамда лойиҳа-конструкторлик бю-роларининг талайгина ил-мий ва инженер-техник хо-димлари етарлича самара билан ишламадилар. Ана шу институтларнинг моддий базасидан сўст фойдаланил-моқда.

Ўртоқ Л. И. Брежнев эн-г яхши жаҳон ва Батан на-маларига мос бўлиб туриши — иш сифатининг боз ме-водидир, деб таърифлади. Ҳолбуки, ўтган йил республика тармоқ институ-тлари ва лойиҳа-конструктор-лик бюролари ишларнинг та-лаёгина ҳажминини паст ил-мий техникавий даражада ба-жардилар. Тугалланган барча ишларнинг атиги икки-процент сифатининг боз ме-водига мос келди.

Тугалланган лойиҳалар-нинг тематик йўналиши ва сифати устидан қўнғича энг олдиди контроллинг ҳам қи-линайди. Натижада бажари-лган ишлар яримдан кўпро-гининг техникавий дара-жаси умуман белгиланмади. Ўзбекистон илмий саноати ил-мий тадқиқот институтида 29 та илмий ишлаш фақат сел-екциясининг техникавий да-ражаси белгиланган. Озиқ-овқат саноати министрли-гининг конструкторлик техно-логия бюросида тугаллан-ган лойиҳалардан биронта-ни юзасидан ҳам бундай ана-лиз ўтказилмаган.

Тармоқ илмий коллектив-ларида куч ва маблағлар-

нинг иқодий йўналиши не-гизини қўнғича илмий ишларга қайта сарфбар этиш, ко-нцентрациялаш муддатлари асосида қўнғича юборилмоқ-да. Маъжудларнинг сабабли ва темаларнинг қўнғича, бош-ланғич бўлимадиларини қамлиги ҳамон йирик ил-мий проблемалар ишлаб чиқи-лиши кечиктирилмоқда. Бу-нинг натижасида республи-камизда илмий даража да-ража бажариладиган тадқиқот-лар йўл қўниб бўлмайдиган тарзда озадир.

Демак, ақраталаётган маблагларни дадиллик бил-дан қайта тақсимлаш, би-ринчи навбатда тақлифлари қисқа муддатлар ичида жа-моат ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш, ун-интенсив ривожланиш йў-лига ўтказишни жадалла-штириш имконини берадиган институтлар ҳамда илмий из-лавишларнинг йўналишлар-ини қўйайтириш ва уларни ресурслар билан таъминлаш керак.

Айни вақтда, КПСС XXVI съезди қарорлари та-лаб қилаётганидек, ақвал бўлмаган ҳамда етарлича юқори илмий-техникавий даражада бажарилмаётган ил-мий тадқиқот, таъбир-иш-лаш тармоқлари ва техноло-гия тармоқлари ва техноло-гия тармоқлари билан таъминлаш зарур.

Шу билан бирга айрим олимлар ён илмий коллек-тивлар программа-тармоқ методидан мода бўлиб қолган усул сифатидагина фойдала-нишлари ва халқ хўжали-гини учун муҳим бўлган кон-крет пириворат натижаларга эришиш юзасидан конкрет мажбуриятлар билан муста-қамлашмаслигига йўл қўйиш мумкин эмас.

олимлари ва мутахассисла-рини кенг жалб этиб, ян-да ҳам пухта ва талабқарил-билан қайта кўнғича чиниш гойт зарур бўлиб қолганли-гидан далолат беради.

Республика Госплани фан-техника тараққиётини ян-ча ҳам катъий ва конкрет ра-вишда планлаштириши ке-рак. У министрликлар, му-ассасалар ва идораларга висобатан энг юксак талаб-ларни қўйиши лозим.

Илмий тадқиқотлар, олий мактаб ва ишлаб чиқариш тақлиқотларни ўргасилари хўжалик шартномаларига асосланган мубосабатларни бутдан буюв ҳам кенгайти-риш ва тақомиллаштириш, бу муносабатларни чўзи-ш муддатли негизга тобора кўпроқ ўтказва бориш ке-ракки. Бунда тематиканинг ҳамда бажарилаётган ишлар-нинг сифатини анча яхшила-ниш мумкин. Ишлаб чиқари-шининг илм-фанга буювчи мазари ҳажминини, иккинчи томондан эса илм-фаннинг ишлаб чиқаришга тақлифла-ниш ҳажминини ошириш муҳим-дир. Тармоқ ва идораларга йлмий-тақлиқот лаборатория-лари бу ишда истиқболли ташкилий форма бўлиб қо-лиши мумкин.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети билан республика ҳукумати шунини ҳисобга олиб, 36 та тармоқ илмий-тадқиқот лабораториясини тузиш тў-ғрисида қарор қабул қил-ган эдилар. Аммо шундай лабораторияларни ташкил этиш, қишлоқ хўжалиги, Энергетика ва электрлашти-риш министрликларини, «Ўзбек-газпром» ва «Союзмашхлоп-водство» бирлашмаларида асосий равишда чўнғ юборил-ди.

Биз истиқболли лойиҳа-ларини ўзлаштиришда йўл қўйиб бўлмайдиган сусткам-лик фанларига дуч келмоқ-дамиз. Бу халқ хўжалиги мақсадларига эди бўлиб, фан-техника тараққиётини тўхтаёт қўйди. Республи-када жорий этилиши лозим бўлган ва жуда юксак ил-мий техникавий даражада ба-жариладиган кўп миқдордаги лойиҳалар тўлганган ва ҳа-мон тўлганмоқда. Аммо вақт ўт-иб кетмоқда ва уларнинг кўпи жорий этилмадиқоқ маънавий жиҳатдан эскириб қолтишга улгурди.

Илмий тадқиқотларнинг самарадорлиги ва улардан амалда фойдаланиш кўп жи-ҳатдан илмий-техника аҳо-ротининг моҳирлиги билан йўлга қўйилишига боғлиқ-дир. Аммо, маълумки, иш-лаб чиқариш бўлимидаги ҳам, янги техника бўлимида ҳам, янги фан-техника аҳбороти маъ-сус бўлмаган ҳам эга бўл-ган бизнинг қўнғича тармоқ министрликларимиз ва идораларимиз, корхоналаримиз ва тақли

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ VII ПЛЕНУМИ

Ўртоқ Ш. Р. Рашидов докладининг охири

Илм-фанни ривожлантириш тўғрисида доимий ғамхўрлик—партия ишининг муҳим соҳаси

Ўртоқлар! Инша сийёсат, кадрларнинг ишчилар ва новаторлиги, оммавий таълимнинг...

Ташкилотчилик ва сиёсий ишнинг барча формалари ҳамда воситаларини ҳамма шаклда...

Ҳар қандай катта ва мураккаб иш маъмуриятчиликка, бирор кимнинг хоҳиши...

Илмий ишлаб чиқариш бirlашмалари ривожлантиришнинг шартларида бу нарса айниқса муҳимдир...

Партия ташкилотчилик ва сиёсий ишнинг барча формалари ҳамда воситаларини ҳамма шаклда...

Республикада партия ва совет аппаратларининг, министриликлар ва идораларнинг, ишлаб чиқариш...

Партиянинг раҳбарлик савияти фан-техника тараққиёти хусусиятларини, унда қатнашувчилар меҳнатига...

Ҳалқ депутатлари Советлари, касаб соҳалари, комсомол фан-техника тараққиёти...

Партия комитетлари илмий муассасаларнинг ишчи аналитик қўлмақдари, уни таъминлашнинг йўллари...

Маъмур плenumга тайёргарчилик бориши республикадаги партия, совет органлари, министриликлар ва идораларнинг барчаси ҳам...

Тошкентнинг Қўйишөв, Фрунзе ва Ҳама район партия комитетлари бу йўналишда илмий иш ташкироти...

Матбуотимиз, радио ва телевидениенинг активлигини аниқлаш зарур. Улар фан-техника тараққиёти...

Ана шундай алоқалар патижасида илмий тадқиқотларни мувофиқлаштириш учун Тошкент илмий маркази ташкил этилди...

Айрим област, шаҳар ва район партия комитетлари шатсиз фан бўлимларини ташкил этиш шунга расми...

Фан-техника тараққиётига раҳбарликни таъминлашнинг шартларида бу нарса айниқса муҳимдир...

Фан-техника тараққиётига раҳбарликни таъминлашнинг шартларида бу нарса айниқса муҳимдир...

маддалаштириш вазибалари муваффақиятли ҳал этиш қадрларининг иштиросиди билмларини, даставвал фан ва техника тараққиёти...

Област, шаҳар ва район партия комитетлари илмий коллективларда маънавий муҳитнинг ҳолатини, тадқиқотчи олимларнинг аҳоли...

Бошқа ҳар қандай соҳадан ҳам кўра илм-фанда шахсий намунанинг аҳамияти катта...

Илмий муассасаларнинг раҳбарлари ва улардаги партия ташкилотларининг секретарларига юксак ишонч билдирилган Афусуки, уларнинг ҳаммалари ҳам қатъий...

Ўртоқлар! Ҳозирги шартларда илмий кадрларни тайёрлаш, танлаш ва жойлаштириш масаласи алоҳида аҳамият касб этмоқда...

Қадрлар тайёралини яхшилаш соҳасида ҳали кўп иш қилиниши керак. Илмий ходимларнинг, фан докторлар...

Бир қатор област ва шаҳар партия комитетлари, республика Ҳалқ контроли комитети...

Ўртоқлар! Биз жўшқин социал-демократия, сиёсий ва илмий-технавий ўзгаришлар даврида яшаб турибмиз...

РЕСПУБЛИКА МАТБУОТ МАРКАЗИ ХАБАРКЛАДИ

Ўзбекистон пахтакорлари иккинчи миллион тонна ҳисобига «оқ олтин» тошира бошладилар. Қабул пунктларига бир кунда 114.202 тонна...

ТОШКЕНТ 16 сентябрь куни Бўка райони меҳнатқашлари йиллик планининг 6 проценти миқдорда пахта тайёрлашга эришдилар...

БУХОРО Ғождувон райони меҳнатқашлари терим суратини тобора оширмоқдалар. Утган кунги район далаларида 133 пахта терим машинаси ишлатилди...

СУРХОНДАРЁ Ҳозир област пахтазорларида 1300 дан зиёд «азгори қана» жавлон урмоқда. Ленин кўли районида агрегатларнинг эки оқариш иш унуми эришилди...

ХОРАЗМ Егингарчилик бўлишига қарамай ўтган кунги област далаларида 900 дан зиёд пахта терим машинаси ишлатилди. Ҳар бир машинанинг кунлик ўртача иш унуми 4 тоннадан...

ПАХТА ВАТАНГА

Республика областларида пахта тайёрлашнинг бориши тўғрисида шу йил 17 сентябрда бўлган МАЪЛУМОТ

Table with 5 columns: Region, Harvested cotton (t), and other metrics. Rows include Bukhara, Khorezm, Surkhondaryo, Navoiy, Qashqadaryo, Samarkand, Jizzax, and Sirdaryo.

Table with 5 columns: Region, Cotton yield (kg/ha), and other metrics. Rows include Namangan, Navoiy, Surkhondaryo, Bukhoro, and Qashqadaryo.

МУДДАТИДАН ИЛГАРИ

Мамлакатимиз Озёқ-овқат программасини амалга оширишга муносиб ҳисса қўйишга аҳд қилган Тошкент райони соҳибкорлари зафар қўндилар. Давлатга 5700 тонна узум топширилди...

АДАБИЁТ БАЙРАМИ ДАВОМ ЭТМОҚДА

НУКУС, 17 сентябрь. (УзТАГ). Бу ерда ўтаётган совет кўп миллилатли адабиёт фестивалининг қатнашчилари Қорақалпоғистон бўйлаб сафарга жўнайдилар...

Аспетуплаев, Қорақалпоғистон АССР Олий Советининг депутаты Б. Асанова коллективнинг СССР Озёқ-овқат программасини амалга оширишга қўшаётган ҳиссаси тўғрисида уларга гапириб бердилар...

Сўз усталарининг бошқа бир гуруписи Тохитов эрдегетиклари ва Қўжейли райониди В. И. Ленин номи колхоз деҳқонлари ҳузурда меҳмон бўдилар. Шоирлар колхоз дала шийпониде «оқ олтин» ижодкорларига бағишланган шеърларини ўқидилар...

Г. В. ГЕРАСИМОВ

«ОЛТИН КУЗ» — ЎЗБЕКИСТОН ДАЛАЛАРИДА

«Тошкентнинг олтин кузи» Бутуниттфоз санъат фестивали қатнашчилари — Қозоғистондан келган меҳмонлар меҳмонлар билан бирга эрталаб барвақт пахта даласига чиқдилар...

«Олтин куз» — Ўзбекистон далаларида. Тошкентнинг олтин кузи Бутуниттфоз санъат фестивали қатнашчилари — Қозоғистондан келган меҳмонлар меҳмонлар билан бирга эрталаб барвақт пахта даласига чиқдилар...

КПСС аъзоси, республика аҳамиятидаги шахсий пенсияер, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган юрист Геннадий Васильевич Герасимов 80 ёшида вафот этди...

ИШ ТАЖРИБАСИНИ ЎРТОҚЛАШДИЛАР

Мақтабача тарбия бағишляни Тошкентда ўқитилган Бутуниттфоз кенгаш-семинарнинг қатнашчилари мақтабача тарбия муассасалари кадрларининг мақаласини ошариши соҳасидаги ишларни таъминлаш тўғрисидаги таълим ва тарбиячилар, олимлар ва меҳнаткор тўплаган иш тажрибасини ўртоқлашдилар...

СССР Маориф министрилик мақтабача тарбия бошқармасининг бошлиғи Р. А. Курбатов кенгаш аюқларини шарҳлаб айтгани, Тошкентда бўлиб ўтган учрашув мақтабача педагогика бўлими барча яхши ва янги йарақларни умумлаштиришга ёрдам берди...

тарбия муассасалари учун кадрлар тайёрлаш соҳасида Ўзбекистонда тўлган таъриб кенгаш қатнашчилари эр қизиқчи туғдилар. Республика маориф министри С. Шермухамедов докладчи қатнашчилари нутқларида ана шу таърибда ҳақида гапирдилар...

Ушбу муассасаларнинг ишчи аналитик қўлмақдари, уни таъминлашнинг йўллари, таълимнинг сифатини яхшилашнинг шартлари ва жойлаштириш масаласи алоҳида аҳамият касб этмоқда...

СОВЕТ УЗБЕКИСТОНИ Редакция адреси: 700000, Тошкент — П. Ленин кўчаси, 41. ТЕЛЕФОНЛАР: редактор — 33-65-45, 32-53-04; редактор ўринбосарлари — 33-06-83, 32-55-04, 32-44-55, 32-55-05; маъсул секретарь — 33-79-14, 32-53-05; секретарь — 33-79-14, 32-53-05; БУЛИМЛАР: партия, турмуш — 33-34-69, 32-53-97, 32-57-19; марксизм-ленинизм назарияси пропагандаси — 32-55-70; коммунистлар тарбия — 33-54-14; санъат, транспорт ва қалитал куралиши — 33-47-80, 32-53-14, 32-54-09; кишлоқ хўжалиги — 33-76-04, 32-53-15, 32-53-70; алоқабет ва санъат — 33-20-36, 32-54-15; совет куралиши — 32-57-20, 32-54-13; фан, мақтаб ва олимлар ишлари — 33-21-43, 32-53-16, 32-53-20, 33-11-49; 32-54-13; иллюстрация — 32-57-22, стенография — 33-73-43; 32-54-05; жамоатчилик қўбўлмаси — 32-54-16; ёшлар ишлари — 33-81-42; ОБЛАСТ МУХБИРЛАРИ: ҚАССАР — 2-42-82; Тошкент — 32-53-20; Самарқанд — 8-48-33; Сирдарё — 2-03-27; Сурхондарё — 2-03-28; Қашқадарё — 81-35; Фаргона — 4-20-84; Наманган — 6-70-78; Андижон — 4-48-85; Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумида — 33-60-50.